

ΟΙ ΜΕΛΛΟΘΑΝΑΤΟΙ

Σχεδιάζω πολλὰ πράματα μές τὸ μυαλό μου.

Είναι ἡ πέμπτη μέρα σήμερα, ποὺ βρίσκομαι ἐδῶ κάτω. Τίποτα δὲ σπουδαῖο δέ μοῦ συμβαίνει. Κι ὀστόσο τὸ πρόσωπο μου εἶνε χλωμό, τὰ μάτια μου κίτρινα καὶ χωμένα στὶς κόχες τους, ἀπὸ καιρὸ δὲ σὲ καιρὸ ἀναστενάζω μὲ μεγάλη δυσκολία.

Στὴν ἀρχὴ δὲν εἶχα καμιὰ γνωριμία.

Μόνος μου λογάριαζα τὶς ὕρες, τὰ λεφτά, τὰ δευτερόλεφτα—ἔπειτα, αὐτὰ ποὺ γνωίζουνε μές τὸ μυαλό μου είναι ποὺ μὲ τρομάζουν

Ἐνας ἀδριστος φόβος μόλις σκοτινιάζει. Χλωμαίνει τὸ φῶς κι ἀκκουμπισμένος στὸ προσκέφαλο μου, νομίζω πώς ἀκούω ἀδριστα βήματα νὰ ἔχουνται.

Κάποιοι μακρυνοὶ τροχοὶ ἀμαξιοῦ—φεύγει ὁ ποδοβολητὸς τῶν ἀφοισμένων ἀλόγων;—κάποια μελιχροινή ἔλεονσα σκιά· καὶ σκοτινιάζει τὸ φῶς τῆς μέρας καὶ ἔρχεται ἡ νύχτα μὲ μενεξέδες στὰ μάτια γεμάτους φέμιθος.

Τὰ βράδια ἔβρισκα τὸ γκαρσόνι νὰ χασμουριέται σὲ μιὰ ἄκρη, μάνια.

Πολλὲς φορὲς συλλογιέμαι τὶς μέρες ὅπου δούλεεια στὰ ἔργοστάσια τοῦ χαρτιοῦ. Οἱ μηχανὲς θαρρῶ πώς μές τὸ κεφάλι μου σθουροῦνε δαιμονισμένα καὶ ἡ βρῶμα τοῦ πετρελαίου ποὺ κοιτάνε . . .

Θέλω κάπου-κάπου νὰ μιλήσω μὲ τὸν πλαϊνό μου.

Ἐνας ἄνθρωπος ποὺ ὅλη του τὴν ζωὴ—καθὼς κάθεται καὶ μᾶς λέει—τὴν πέρασε κάτω στὸ λιμάνι· ὅλη τὴν νύχτα βογγᾶ ἀπὸ τοὺς πόνους· τὰ μάτια του γουρλωμένα, τὸ πρόσωπο του στεγνό, μένα παραμιλητὸ ἀπὸ τὸν πυρετὸ ποὺ ἔχει.

“Οταν ἥμουνα καλά, τὰ μεσημέρια δὲν κοιμώμουνα καθόλου καὶ καθὼς πήγαινα στὸ καφενεῖο περνοῦνσα τὴν ὥρα μου σκοτώνοντας μῆγες. Κάτω ἀπὸ τὰ πόδια τοῦ

τραπεζιοῦ ἐδόχόντουσαν τά μεριμήγκια στὴ γραμμὴ καὶ τὶς περιλαθαίνανε.

— Γιὰ δὲ αὐτὰ δὲν ἔχω καμιὰ ὄφεξη....

Τὰ ἔημερώματα σὰ νὰ πλησιάζουνε.

Τώρα καθώμουνα καὶ γελοῦσα μὲ τὸν ἑαυτό μου γιὰ τὸν φόβο του.

Λογαριάζω πὼς εἶναι μιὰ πελώρια χελῶνα ποὺ κάθε μόριο της ἔχει δικιά του κίνηση καὶ ἔπειτα βλέπω τὸ σκοτάδι ποὺ μπαίνει μέσα ἐδῶ, τρομαχτικό.

Δὲν ξέρω ποιὰ εἶναι ἡ αἰτία τοῦ φόβου μου καὶ ἔτσι κάθομαι τώρα νὰ παρηγορήσω τὸν ἑαυτό μου.

‘Ο καῦμένος ὁ ἑαυτός μου’ Φοβᾶται πολλὰ πράματα, ἐδῶ ποὺ βρίσκομαι.

Εἶναι, πές, ἡ πέμπτη μέρα σήμερα.... Μὲ τὸ μναλό σου λογαριάζεις νὰ δεῖς ἔνα γαλάζιο ἀνοιχτό, ἔνα μενεζέδενιο βράδυ, γεμάτο ἀπὸ ρουμπινένια ρόδια, ἀμεθύστους μενεζέδες καὶ χλωμὰ χρυσάνθεμα....

Δὲν εἶνε ἄσχημα τὰ πράσινα φύλλα στολισμένα μὲ ἀσημένιες πεταλούδες, χρυσοκάνθαρους καὶ μεριμήγκια κόκκινα ποὺ τρέχουνε γρήγορα, μιλώντας πότε-πότε συναμετάξην τους.

Τὸ χρῶμα τὸ κίτρινο τῆς λίμνης μὲ τὰ ἀκύμαντα νερά, ποὺ πάνω τους σεργιανίζουνε κύκνοι μὲ ματωμένα ράμφη, ἐνῶ ἀπὸ τὸ στρῶμα τῆς ἀρρώστιας ἡ κερὰ τῆς νύχτας ἔχεινη τὰ μαλιά της.

Μιὰ τρομάρια σθουρῷ διαρκῶς μέσα σὲ τοῦτο τὸ κεφάλι μου.

Γεμῖτος ὑποψίες.

— Πᾶνε ἔξῃ χρόνια ποὺ μοῦ συνέθηκε ἔνα δυστύχημα.

Δὲν θυμάμαι καλὰ τὶς περιστάσεις καὶ εἶνε πράματα ἔχασμένα.

Σὲ λίγο ἥρτε νὰ μὲ-βρεῖ ὁ γιατρός.

Τοῦ εἴπα ὅλη μου τὴν κατάσταση.

Τὴν ἔχω, δά, τόσες φροδὲς διηγηθεὶ τοῦ γιατροῦ, μὲ τὰ ἵδια λόγια, τὶς ἵδιες φριχτὲς σκηνές, τὰ ἵδια κλάματα.

Μάλιστα, ἀρχινῶ πάλι νὰ κλαίω καὶ φροντίζω νὰ βριζω τὸν ἑαυτό μου.

— ‘Ο καῦμένος ὁ ἑαυτός μου’! Δὲν ξέρει τὶ νὰ πεῖ καὶ νῦν μένει τὸ δάγκωμα ποὺ κάμνω τῆς γλώσσας μου.

Τὸν περιφρονῶ λοιπὸν τὸν ἑαυτό μου καὶ γεμάτος ὑπο-

ψίες κάθουμαι μὲ ταραγμένο νοῦ, μὲ δακρυσμένα μάτια.

Σηκώθηκι πάνω καὶ εἶδα πόσοι βρίσκουνται μέσα δῶ.

Τοὺς ἔχω ξαναμετρήσει, τοὺς εἶδα τὸ σούρουπο, ὅταν
λυώνει τὸ φῶς.

Τότες ἀρχίζουνε τὰ ἀσπρα σεντόνια νὰ μοιάζουνε σὰν
κάνα σάθανο ποὺ τοὺς τυλίγει.

Τὸ σῶμα τους μακρουλό, σκεπασμένο.

Τὸ πρόσωπο μόλις φαίνεται λυωμένο, ἀπὸ τὴν ἀγωνία.

Τὰ χέρια τους, εἴτε γύρω ἀπὸ τὸ κεφάλι ποὺ νοιώθει
ρῆγος εἴτε γύρω ἀπὸ τὸ μαξιλάρι, σὰν ἀρπάγια.

Νὰ λοιπόν, δὲ κακομοίόρης δὲ ἄνθρωπος, τὶ σοῦ εἶναι!
Ακκουμπᾶ πάνω στὰ σίδερα μὲ ἀρρωστο πρόσωπο....

Τὰ γένια του δὲν είνε καθόλου ξυρισμένα καὶ τὰ χέ-
ρια του, Θεέ μου; τὶ ἀνίσχυρα!....

Οὐαὶ τὰ λόγια μας .. :
— Καληνύχτα....

Σιωπή.

— Ναί, θάθλα....

— Ετοῦτος δῶ, δὲ πονοκέφαλος ...

— Καληνύχτα; είνε πάλι σκοτηγὰ δπως χτεςκαὶ προχτές.

— Πόσο θάθλα, ἀπαντᾶ κάποιος μὲ ἐρωτηματικὸ
τόνο.

Παύουνε νὰ μ λοῦνε καὶ μένουνε μὲ ἀγρυπνα μάτια,
κόκκινα.

Κάνω πῶς σχεδιάζω.

Δὲν λογαριάζω τώρα τὶς μέρες.

— Επειτα θαρρῶ πὼς μὲ τούτη τὴ σιωπὴ ὅλα ἀρχίζουνε
νὰ λιώνουνε.

— Όλα τὰ βλέπω μὲ ξυρισμένα, μοῦτρα.

Καθόλου δὲν θέλω νὰ ἀδικήσω κανένα. Τοὺς ἀγαπῶ
ὅλους τοὺς ἀνθρώπους.

Δὲν εἶδα κανένα νὰ μοῦ κάμει κικό. Καὶ σκέφτουμαι
πῶς πρέπει νὰ τοὺς εὐγνωμονῶ.

Χρόνια τώρα, παλεύει δὲ κακομοίόρης δὲ ἄνθρωπος,
κάτιο ἔκει στὶς μηχανές, κοντὰ στὰ λουριά τὰ μακρουλά,
ποὺ ψέρνουνε ἡλοένα βόλτες,

Μαῦρος ἀπὸ τὸ κάρδουνο, λυγδωμένος, μέσα σὲ μιὰ γαλανὴ μπλοῦζα, χωρὶς καμιὰ ὅρεξη.

Δὲν ἔχει νὰ πεῖ τίποτα γιὰ τὸν ἑαυτό του.

Στὴ γραμμή, οἱ μεγάλοι σῦρτες τῶν μηχανῶν ποὺ μπαινοθεάμενοι, οἱ τροχοὶ ποὺ γυρνᾶνε, τὰ σίδερα ποὺ δὲν σκουριάζονται, γιατὶ εἶναι μπογιατισμένα, ἀλημένα λάδι.

Θέλω νὰ τοῦ μιλήσω γναρδιακά, νὰ ποῦμε κάννα-δυὸ κουνέντες.

— "Ολα περνᾶνε.—

Τοὺς εὐγγωμονῶ τοὺς κακομοίοηδες τοὺς ἀνθρώπους.

Εἶναι ὅλοι τοὺς καλόκαρδοι καὶ δὲν ἔχουνε ἐσένα, ποὺ γυρνᾶς μὲ κουρέλια στὸ δρόμο, νὰ σοῦ ποῦνε κανένα κακὸ λόγο.

Μέσα στὶς μηχανὲς δουλεύουνε ὀλονυχτίς, ὀλημερίς . . .

Καὶ τὸν χειμῶνα ἀνάβουνε τὰ ἡλεκτρικὰ νωρίς, πολὺ νωρὶς ἀνάβουνε τὰ ἡλεκτρικά . . .

Χτὲς δὲν ἦτανε ἀσχημα.

Δὲν εἶχα καμιὰ ὑποψία, κανένα φόβο.

Μόνο τὰ μεσάνυχτα, ἀκριθῶς τὰ μεσάνυχτα, — δὲν ἔρω πῶς μοῦ κατέβηκε κείνη τῇ οιγμῇ νὰ δῶ τὰ μεσάνυχτα γεμάτα ἀπὸ φῶς — ἄρχισα νὰ καταλακείνω πῶς ὁ ἑαυτός μου μιλοῦσε μὲ τὸν ὅμοιο του.

Μέσα στὴν τεγγαρόλουστη βραδιά. Σιὸ διπλανό μου καθρέφτη ἀρώτησα γιὰ τὸν ἑαυτό μου.

Δὲν ἀκούσα παρὰ τὰ ἵδια τὰ λόγια τοῦ ἑαυτοῦ μου.

"Ἐπειτα ἔνα τραγοῦνδι σιγανό, πολὺ σιγανὸ τραγοῦνδι, γιὰ μιὰ βάρκα ποὺ πλέει σὲ χρυσὸ ἀπόβαθρο, ἀπάνεμο, καὶ μιὰ κινάρα ποὺ ἀφίνει ἀπὸ τὰ φυλλοκάρδια τῆς ἔνα ἀγκομαχητό. Θεέ μου, ἔνα λυπτερὸ κλάμα. Ἄντιχρουσα τὸ φεγγάρι μέσου στὸν καθρέφτη καὶ τὸν ἑαυτό μου τὸ βουκέδημὲ τὸν ὅμοιο του.

"Ο καιρὸς εἶνε χαλασμένος. "Ἐνα γαλανὸ κοριμάτι οὐρανοῦ ἀποιήμησε ἡ ψυχή μου. Διαεκῶς βρέχει καὶ ύμνων ω μὲ τὸν ἑαυτό μου. Λογαριάζω νὰ μήν τοῦ ἔσαναμιλήσω.

Γαλανὲς λίμνες στὸν οὐρανό, τὸ φῶς τοῦ ἥλιου σκόρπιο στὰ πέραντα καὶ μιὰ μέρα χλιαρή, γεμάτη ἀπὸ ἄρωμα μαντζουράνας κι ἄλλα πολλὰ ἥδονικὰ ἀρώματα.

Τίποτα ἀπὸ αὐτὰ δὲν μπορῶ νὰ ζητήσω.

Μοιάζω σὰν κουρελιάρης καὶ

— Χυρίες μου, χυρίες μου... ὥ, τόσο αὐτὰ δὲν πρέπει νὰ σου τὰ λέω, φουκαριάρη ἀνθρώπε μου ...

‘Η σκέψη μους θολωμένη καὶ τὸ κεφάλι μου βαρύ.

‘Ετσι μόλις μισανούγω τὰ μάτια μου.

‘Απέναντι, διαγράφουνται οἱ ἄλλοι ποὺ βρίσκονται πάνω στὶς κλῖνες τους.

Δίπλα, ἔνα τραπεζάκι ἀσπρό μὲ μιὰ καράφα νερὸς καὶ ἔνα κουτάλι.

Πάνω τους, στὸν τοῦχο, κρεμισμένος ἔνας πίνακας μ' ἔνα κομμάτι χαρτὶ ὃ που βρίσκεται χαραγμένο τὸ διάγραμμα τοῦ πυρετοῦ.

Μόλις μπορῶ νὰ δῶ τὸ πτυελοδοχεῖο καὶ τὸ παράθυρο ποὺ βλέπει στὸν κῆπο.

Δὲν ἔχω κανένα νὰ σκεφτῶ καὶ κάθουμαι καὶ λέω τοῦ ἑλυτοῦ μου διάφορα πράματα.

Θαρρῶ πὼς ἀκούω μακριὰ κάποιον ἀνθρώπο βουτηγμένο στὸ βοῦρχο καὶ

— Κυρίες μου, κυρίες μου ... — πόσο λυπημένος κάθεται δ ἀνθρώπος καὶ βλέπει.

Τὰ δένδρα κουνάνε τὰ φύλλα τους. Ο ἥλιος βασιλεύει.

Μιὰ γαλάζια βροχὴ ἀπὸ ἀστραφερὸ πολύτιμα πετράδια.

Κάπου-κάπου, διαρρίνεις ἀνεμῶνες ποὺ στροβιλίζουνε μέσα σὲ λόχρον χον τά θεματικά, σὲ μαγαμένες γαζίες, σὲ κοίνους ἀπὸ μαργαριτάρια, σὲ γιατσειὰ πλεγτοδεμένα μάγιοκλημα.

Πισταλιές καὶ μαντζουράνα καὶ γεράνια μὲς τὸ λεπτὸ ἀρωματικό εὑκάλυπτον....

Οἱ μενεζέδες στὰ κάνιστρα, τὰ φουμπινένια κι ἀπὸ ἀτιθέπτους, καθὴν; τὰ κοατοῦν πάραμένες λαμπαδόκορμες, γαλανομάτες μ' ἄγονα μῆλα στοὺς κόρφους, μὲ μέλη ἥδονικά, σὲ μιὰ μουσική κατανυχτικά, δῆλη βυζαντινὰ ἡμιτόνιο, πλάγιων: ἥχους, ἐλεούσες, μηρταριώτισες ...

Το ἄρχομε τῆς ἴδρυμένης σάρκας τους καὶ τοὺς γλουτοὺς ρυθμικούς.

Πάνω σὲ φτερὰ παγωνιῶν καὶ κύκνων. Κάτω ἀπὸ ἀπὸ πλατήσκια πεῦκα, σκοτεινά, γέροντας, γέροντας, σὰν κεράνια ποὺ λυώνουνε ἀπὸ τὴν ζέστη καὶ στάζουνε μοιρολογώντας πάνω ἀπὸ νεκρὸ μὲ κατανυχτικὰ ποντάκια κι ἀπολητίκια.

Τὰ γαρούφαλα μὲ τᾶλικο τὸ χρῶμα, σὲ νάρκισσοι δλό-

γυμνοί, χυμένοι σάραχνούσφαντο πράσινο μετάξι, σὲ κί-
τριναι φτερά.

"Οπου ξαπλωμένες παρθένες πετροβολιούνται μὲ φῦλλα κρίνων, μὲ ρυμπίνια, μὲ σμάραγδα, μὲ χούφτες σκόνης, χρυσοῦ καὶ ἄργυρου, μὲ χίλιω-λογιῶ κοχύλια θαλασσινά, λάγνες, ἀνάσκελα ξαπλωμένες, μὲ τὰ μάτια μενεξεδένια, βλέποντας τοὺς θάκινθους, τοὺς λωτούς, τοὺς σάπφειρους καὶ τὰ λεϊμονάνθια.

Κάπου—κάπου, κανένα κομμάτι ἀπὸ πορφύρα ἔξαι-
σια, γεμάτη ἡδονῆ, γεμάτη ἔρωτα.

Tò βράδυ πέφτει.

Κάθουμαι μόνος καὶ συλογέμαι. Μιὰ πολὺ παλιὰ ἴστο-
οία ποέπει νῦναι.

— Κάποιον συνάντησα, κάποιον φίλο μου.

Τὸν εἶχα δεῖ μέσα στό σκοτάδι. Ἡταν ὁλομόναχος,
ντυμένος στὰ μαύρα.

Δὲ μιλοῦσε, μήτε μὲ τὸν ἑαυτό του· καὶ καθὼς περπατοῦσε στὸν σκοτεινὸν κεῖνο καὶ τρισάθλιο δρόμο, τὸ πρόσωπο του, δός του, κ' ἐπαιρούντες ἔνα γλωμάτη γοῦνα.

Κάπου-κάπου, ἔκανε ἔνα κούνημα μὲ τὸ χέρι του σᾶν νάθελε νὰ διώξει κάποια μυῖγα ποὺ διαρκῶς σβουρδοῦσε γύρω στὸ κεφάλι του.

Τέλος, βρήκε μπροστά του ἔναν ἄλλο κύριο μὲ τὰ
μαῦρα, γεροντοπιό, καὶ ἔκαλου θήσανε μαζὺ τὸν δρόμο
μες τὸ σκοτάδι.

Πέθανε...

Τὶς νύχτες ἔχω πυρετό, τὰ μάγουλά μου ἀνάβουνε
καὶ γίνονται μουσκύδι στὸν ἴδωτα.

Βάζω μὲ τὸ νοῦ μου πὼς ἡπορῶ γὰ πενθάνω.

Δὲν σχεδιάζω λοιπὸν παοὺ τὸ πὼς μπορῶ γὰ πειθάγω.

«Μπορεῖ νὰ πεθάνει ὁ πακομοίοης ὁ ἄνθρωπος σὲ λίγες μέρες.»

Τούτοις γάρ τις σκέψεις ποὺ ἀκολουθοῦσα.

Προσπαθῶ νὰ τὶς ἀραδιάσω μιὰ-μιά, καὶ κάθουμαι κι ἀκούω.

Γίποτε δὲν γτυπᾶ.

Τὸ παράθυρο τὸ κλείσαντε χωρὶς νὰ φωτίσουνε κανένα.

Στὶς γωνίες, δὲν βλέπω καμμιὰ ἀράχνη κι ὁ θάλαμος εἶγε μακούς.

“Ενα χλωμό, ἀρρωστο φῶς, γιὰ παρηγοριὰ δὲλων μᾶς,
ἀνάδει.

Οἱ περισσότεροι κοιμισμένοι.

Κάποιος ἔθηξε λίγο καὶ ἔπειτα ἀπλώθη σιωπή.

— Δὲν εἶναι τίποτε, κακομοίρη μου ἄνθρωπε. Δὲν σὲ
ἀπειλεῖ κανένας. Κοιμήσου, λοιπόν, κοιμήσου....

Δὲν εἶναι καιρός, τώρα τὴ νύχτα, ποὺ ἵσως σοῦ μέλλε-
να πεθάνεις, νὰ ξαγουρινᾶς.

Δὲν ὠφελεῖ σὲ τίποτε. (Πονεῖς, ἐδῶ, στὸ πλευρό;) ‘Ο
ὕπνος δὲν σὲ ἀφήνει νὰ νοιώσεις.

Μόνο τὸ φλογερὸ μεσημέρι νὰ φοβηθεῖς.

“Όλη τὴ νύχτα, τὸ ἴδιο φῶς βλέπεις.

Ξετάζεις, δταν καὶ τοῦτο σβύσει, πόσο βαθὺς εἶναι ὁ
κόσμος!

— Ναί, εἶναι βαθὺς ὁ κόσμος.—

Τώρα, ἀκοῦς τοὺς ἥχους ποὺ κάνουνε τὰ δονημένα
μόρια τοῦ σώματος σου καὶ ποὺ αὔριο ἀδρανοῦνε, χωρὶς
νάχουνε μαζὸν σου κανένα λόγο νὰ ποῦνε. Ναί, ἔτσι εἶναι,
κακομοίρη μου ἄνθρωπε.

— Τὴ νύχτα, τὴν φοβοῦμαι, είπες.—Τὴ νύχτα τὴν φο-
βοῦμαι, ἀπάντησε ὁ ἑαυτός σου.—Δὲν εἶναι ἀρκετό αὐτὸ,
είπα. Κάτι σὰν ἀγριόφειδα ποὺ στροβιλίζουνε στὸ χέρι
ἔνος ἄνθρωπου ἀπὸ τὰ βάθη τῶν αἰώνων εἰν’ ὁ ἑα-
τός μου.

Τί σοῦ εἶναι λοιπὸν τοῦτος-δῶ ὁ ἄνθρωπος; Νοιώθει
κάπως τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό του κι ἀγωνιᾶ, ἀνοίγει τὸ στόμα
του καὶ προσπαθεῖ μὲ ἀόριστα κουνήματα τοῦ χεριοῦ νὰ
τὸν σταματήσει. Ἀλλοίμονο!

Τὸν εἶδε τὸν ἑαυτό του πὼς δὲν ἦταν ὁ ἴδιος πὼς
δὲν τοῦ ἔμοιαζε, πὼς ἦταν διαρκῶς ἀνήσυχος κι ἄρχισε νὰ
κλαίει

Κάθεται τώρα πάλι καὶ τὸν ἀγαπᾶ, γιατὶ αἰσθάνεται
πὼς εἶναι κάτι ἀπὸ τὸν ἑαυτό του. “Ω πόσο ἀποθυμᾶ νὰ
τὸν ἀγκαλιάσει! Νὰ τοῦ μιλήσει γκαρδιακά, νὰ τὸν συμπο-
νέσει, νὰ χαρεῖ καὶ νὰ κλάψει μὲ τὴν κατάστασή του!

Τὸν ἔχει ἀγαπήσει καὶ κάθεται καὶ τοῦ μιλᾶ. Ξετάζου-
νε μαζὸν κι οἱ δυό τους, τὴ νύχτα μὲ τὰ σαπφείρινα μαβιù
μάτια, ἀν χορεύουνε οἱ νεράϊδες μέσα στὰ πεῦκα κι ἀν,
κάτω ἀπὸ τὰ κυπαρίσσια, εἶνε βαλμένος βαθὺα ὁ νεκρός.

Αἰῶνες ποὺ δὲ νεκρὸς κοιμᾶται.

Τὰ μάτια του σφαλιστὰ καὶ οὔτε ἔνα λόγο εἶπε. Γεμάτος ἀπὸ πόνου!

“Ο νεκρός, μέσα στὴ στερνή του ἀγωνία, μίλησε γιὰ τὸν πόνο του· κι ὁ πόνος του: ἔνα ψηλὸ κυπαρίσσι βεργολίγερο. “Ἐνα δάσος ἀπὸ κυπαρίσσια φυτρώσανε μέσα στὰ βάθια τῆς πονεμένης ψυχῆς τοῦ νεκροῦ. Πάνω στὶς κορφές τους, δυὸ μαυροπούλια φωλιάζουνε.

Μετρῶ δὲ νεκρὸς χιλιάδες φορές. Τοὺς ἀρνητικοὺς ἀριθμοὺς προπάντων βάζει μὲς τὸ κεφάλι του. Καὶ μιὰ μέδα, τὰ μεσάνυχτα, εἴδε ὅλα τὰ φείδια νὰ τρώγουν τὸν ἑαυτό του.

Τὸν εἶχε μαγέψει ἀπὸ τὰ φιλιὰ τὸ μεσημέρι οἱ νεράϊδες, σὰν καθίσανε κοντὰ στὸ ρυάκι νὰ φᾶνε.

Περοῦσαν ὅλες μαζύ, ἀεροπερπάτοῦσες, οὐράνιες μορφές.

Σὲν ἄρχισαν νὰ τριγυροῦνε δῶ-πέρα, κάτω ἀπὸ τὸ κυπαρίσσι, τοὺς εἶπα.

— ‘Η ψυχή μου ἀποθύμησε τὴ γαλήνη.

— Μέσα σου εἶνε ἡ γαλήνη.—

Πῆγα καὶ βρῆκα μέσα στὰ κατάβαθμα τῆς ψυχῆς μου τὰ νερόφειδα ποὺ στροβιλίζουνε κατὰ τὰ μεσάνυχτα.

Δὲν εἴτανε μόνο τὰ νερόφειδα, εἴταν δὲ ἑαυτός σου, ποὺ εἶδες τὴ νύχτα νὰ χορεύει. Εἶναι καιρὸς ποὺ ξύπνησε μέσα στὸν ἑαυτό σου ὅλο τὸ σκοτάδι, ὅλο τὸ ἔρεθος.

Καὶ εἶπες:

Δὲν ἔχεις ἐσὺ καμμιὰ ἀρξὴ καὶ δὲν μπορεῖς παρὰ νὰ κάθεσαι τῷρα καὶ νάκοῦς τὸ σκοτάδι καὶ νὰ μιλᾶς μὲ τὴ ψυχή σου.

Τὴν ἄκουσες τὴ στριγγιὰ φωνή της, ὅταν ἐρχώσουνα ἀπὸ τὰ βάθη τῆς νύχτας.

Ναί, βαστοῦσε ἔνα ψαλτήρι καὶ μιὰ κιθάρα στὰ χέρια της. Στεφανωμένη καθὼς ἥτανε μὲ κεῖνα τὰ λαμπρὰ διαδήματα, τραγουδοῦσε γιὰ τὰ λουλούδια. Δὲν εἶχε ἀκόύα περάσει ἀπὸ τὰ βράχια ὅπου βρισκόντουσαν τὰ ψοφίμια. Μέσα στὰ λόγια της, ἄκουσες τὸν ἑαυτό σου νὰ μιλᾶ καὶ ὅμως τὴν παράτησες κι ἔφυγες.

‘Ἀπὸ τότε δὲν ξανᾶρτες.

“Ολὰ μείνανε τὰ ἴδια,

Τὰ κυπαρίσσια πάντοτε γέρνουν μὲ τὸ κούνημα τοῦ ἀγέρα.

‘Ο δρόμος μοναξιὰ καὶ τὸ καλοκαιρι τηκονώτανε σκόνη ὑπερθολική. Δὲν περνούσανε ἄνθρωποι καὶ εἶταν ἡσυχία.

Εἶπα· καὶ ἀρχισα νὰ κλαίω μαζὶ μὲ τὸν ἀνήμπορο τὸν ἔαυτό μου. Τὸν λυπάμουνα τὸν ἀνθρωπο, εἶναι βασινισμένος κι-ἔνας Θεὸς ξέρει, ἂν τοῦ ἀξίζει τέτοια στρεφνὴ κατάντια.

•*

Οἱ ὥρες περνοῦντες θουθές, γεμάτες ἀγωνία.

Ίδρωνται καὶ θέλω νὰ μάθω πόσοι βρίσκονται κοντά μουν.

Κι ὅμως πόσες φορὲς τοὺς μέτρησα, πάνω στὰ κορεβάτια τους, ξαπλωμένους μὲ κέρινα πρόσωπα! Τοὺς ἔχω πολλὲς φορὲς ξαναμετρήσει!

Κανένας δέ βρίσκεται κοντά μου, κανένας δὲ βρίσκεται κοντά στὸν ἀνθρωπο μουν, ποὺ δός του καὶ ἀγκομαχᾶ.

Τὸ κορεβάτι του ἔχει ἔναν ἀριθμό. Κανένας δὲν τοῦ μιλᾶ καὶ εἰναιἀπόλυτη σιωπή. Δὲν ξέρω πότε μπορεῖ νὰ φθει ἢ μέρα.

— Κακομοίόρη μουν, τὸ φῶς τοῦτο ὅπου διαρκῶς ἔχεις ἐπάνω του καρφωμένα τὰ μάτια, τί ἥλιθιο ποὺ σοῦ εἶναι! Δὲ τρεμουσιάζει οὔτε στάλα. Χτες, μίλησες μὲ τὸ γιατρὸ γιὰ τὸ φῶς. “Ολη σου ἡ σκέψη ἔχει συγκεντρωθεῖ σὲ τοῦτο.—Ναι, ναι, εἶνε χλωμό, εἶπεν εὐπειθέστατα ὁ γιατρός.

— Χλωμὸ εἶναι, ἀπάντησες.

“Υστερα σωπάσαιτε.

Σὸν ἔψυγε ὁ γιατρὸς κάθεται μόνος του. ² Ακκουμπᾶ στὸ χέρι του— μόλις ποὺ μπορεῖ... Θυμᾶται τὰ μικρὰ του χρόνια, τώρα; Οἱ μικρότερες λεπτομέρειες καὶ φαντάζεται δῆμοια τὴ καταστροφὴ ποὺ πάντα τρέχει ἀπὸ πίσω του. “Οταν τὴ νύχτα, ἀρχίσουν ἀξιφνα νὰ χτυπᾶνε οἱ καμπάνες. “Ολος ὁ κόσμος ἀνάστατος, γιατὶ ἀπὸ δλες τὶς μεριές πῆρε φωτιὰ ἡ πόλη. Οἱ κόκκινες γλώσσες γλύφουντε τὸ μαῦρο στερέωμα· καὶ ὁ μακρυνός βουητὸς τοῦ νεροῦ, τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν σπιτιῶν ποὺ γκρεμίζονται. Τὰ παιδιὰ τρέχουντε στοὺς δρόμους μισόγυμνα κι οἱ γυναῖκες μπουλούκια-απουλούκια, ἀναμαλλιάρες ζητᾶντε τὰ παιδιά τους. ³ Επειτα

δέν ξέρω πᾶς, βλέπει τὸν ἔαυτό του σὰ μιὰ μακρουλὴ σκιά. Τρέχει λαχανιασμένος κι ἀντικρύζει τὴν θάλασσα βουθὴ νὰ κοιμᾶται. Τὸ μυαλό του εἶδε τὴν καταστοφὴν κι ἀρχίσε νὰ μερμηγκιάζει. "Επεσε κάτω καὶ γιὰ πολλὲς ώρες ἔμεινε ἀναίσθητος.

Κάποτε δὲ βρίσκεις καὶ κανένα ἄξιο λόγου γιὰ νὰ πανεσεις τὸν ἔαυτό σου. Εἰναι, στὸ κάτω-κάτω, μιὰ συνηθισμένη ζωὴ—κουνάει τὸ κεφάλι του καὶ μουρμουρᾶ. Τίποτε τὸ ἔξαιρετικό.—Μπαίνει σὲ ὑποψίες καὶ γυρίζει καὶ βλέπει πάντοτε γυρώ του τὴν νύχτα.

Δὲν ξέρει κανένας πότε ξημερώνει. Δὲν ὑπάρχει τίποτε ποὺ νὰ δείχνει τὸν χρόνο.

•Λέσ: ὁ κόσμος δὲν ἔχει χρόνο καὶ σιωπᾶς ἀναπάντεχα.

Μάλιστα, κουνᾶ ἐπιθεβαιωτικὰ τὸ κεφάλι· δὲν εἴναι καθόλου παραλλαγμένη ἡ ζωὴ του. Ἀξιόλογα λοιπόν, ὅλα τοῦτα κάθεται καὶ τὰ φυιάχνει· καὶ νὰ σου, σὲ λίγο χάνουνται καὶ νά σου, πάλι ξαναρχίζει τὶς σκέψεις.

"Η νύχτα δὲν πέρασε ἀκόμα.

"Ετσι, μπορεῖ χωρὶς κλάματα καὶ ἀγωνία νὰ καθίσει καὶ νὰ μιλήσει μὲ τὸν ἔαυτό του.

Σπουδαῖα πράματα δὲν λέει. Πολλὲς σκέψεις τοῦ φαίνονται σαχλές. Φαντάζεται τὸν ἔαυτό του κάπως ἀλλοιώτικο. «Νά σου, τώρα ποὺ μοῦ ἀρχινᾶς νὰ μοῦ κλαίεις.—Τάχα δὲ σοῦ εἴπανε πῶς σὲ λίγες μέρες θὰ γίνεις καλά;» Ετριγμα τὰ χέρια μου καὶ συνεχάρηκα τὸν ἔαυτό μου. Κάνεις ἔνα ἀπλούστατο περιστατικὸ καὶ τὸ μεγαλώνεις καὶ δὲν βλέπω τώρα τίποτε περίσσοτερο.—Μὰ τώρα, είναι μέρες καὶ μέρες ποὺ περνῶ ἔδω.

Τὴν νύχτα ξαγουρινῶ γιατὶ καταλαβαίνω πῶς είμαι μελλοθάνατος. Ἀρχίζω πάλι νὰ φοβῶμαι πῶς δὲν θὰ φύγω τὴν καταστοφὴν. Ναί, πόσο σὲ ἀγαπῶ, κακομοίρη, πόσο κλαίω γιὰ τὴν καταστοφὴ σου! Μπορεῖ νάναι ἀναμφίβολη μπορεῖ καὶ καλομπορεῖ.

—Νὰ πάλι, ποὺ ἀρχίζω καὶ σὲ ἀγαπῶ ἔαυτέ μου. Μὰ τώρα πὲς πῶς τοέχεις στὴν καταστοφή. Μέσα μου βλέπω πῶς δὲν είσαι καθόλου **ἄξιος** γιὰ ἔνα τέτοιο πρᾶμα. Ἐσὺ ἀποθύμησες νὰ ζήσεις. Καὶ γύρω σου νὰ ἡ ζωὴ. Πάνω σὲ σένα μπορεῖ νὰ συμβεῖ τίποτα τέτοιο;

Καὶ ἀρχίζει νὰ στρίβει τὰ χέρια του καὶ νὰ γουρλώνει καὶ νὰ ἀγωνιᾶ γιατὶ μπορεῖ νὰ πεθάνει. "Ενας ἀστριστός

φόβος μπαίνει μὲς τὴν καρδιά του και τὸν ταράζει και θέλει νὰ σηκωθεῖ, νὰ φύγει μακριά, ἐκεῖ ὅπου νὰ μὴ μπορεῖ κανένας νὰ τὸν βλέπει, μήτε ὁ ἔνδιος δέ εαυτός του.

Χλωμαίνει, δακρύζει και κλαίει. Ξαπλώνει λίγο, και ὅλα ξαναχάνουνται μὲς τὸ μυαλό του. Τὰ μέλη του καρφωμένα στὸ κρεβάτι. Προσπαθεῖ νὰ κοιμηθεῖ κι ἀρ. οἶζει νὰ ξανασκέφτεται.

«Στὸ τέλος, δὲ μὲ μέλλει καθόλου ἄν θὰ πεθάνω κι ἄν είμαι μελλοθάνατος· κι ἀρχινῶ νὰ γελῶ.— Χά!— Αὐτὸ δὲ είνε τώρα, ποὺ δὲν μὲ μέλλει καθόλου. Στὸ κάτωκάτω, ξέρω πῶς είναι ἔνα πρᾶμα ἡλίθιο και θέλω νὰ δῶ πῶς γίνεται.— Χά!— Αὐτὰ κάθουμαι και λέω μὲ τὸν εαυτό μου.»

Είναι νύχτες ὅπου δὲ μελλοθάνατος δὲν κλείνει μάτι. Κάθεται και βλέπει τὸ φῶς ποὺ ρίχνει τὸ ἡλεκτρικό. Ή ἔνταση του δὲν ἀλλάζει καθόλου, δὲν τρεμούνται αἴσει οὔτε στάλα, δὲν ἀγέρας δὲν παιζει μαζύ του. Πόσο τοῦ είναι ἄψυχο τὸ φῶς ποὺ βλέπει! Τὶς σκιές βέβαια, τὶς διακρίνει νὰ διαγράφουνται στοὺς τοίχους, τὶς νοιάθει νὰ πλησιάζουνε.

— Άχραντα μυστήρια, τὰ δισκοπότηρα, τὰ φελόνια κι ἔνας Χριστὸς χλωμός, δλόχλωμος γυρτὸς στοῦ μαρτυρίου του τὴν ἀγωνία. Μιὰ Παναγιὰ μοιρολογοῦσα, ἐλεούσα και χαμηλοθεποῦσα, δακρυσμένη ἀπὸ τὸν θάνατο τοῦ ἀμοιρού παιδιοῦ της.... Τὰ γιούλια μὲ τοῦ ἥλιου τὶς ἀχτίδες, σμίγουνε σένα γλυκὸ φιλί, φιλὶ ὥδονικό....

Είναι πολὺ μακριά.... Θεέ μου, πόση ἡ ἀγωνία Του; "Οσο τὶς χάνει, δσο σβύνουνε οἱ σκιές τὰ μάτια του και πάίρνουνε μιὰ τρομερὴ λάμψη, στηλώνουνται δῶ, στηλώνουνται κεῖ, παντοῦ στηλώνουνται· τὸ χέρι προσπαθεῖ κατὰ του νάκκουμπίσει, δὲν δρῶτας τρέχει, ἡ ἀναπνοή του είναι γρήγωρη· στὰ μηλίγγια του χτυπᾶνε χιλιάδες σφυριά, τὸ στόμα του ξεράθηκε δλό-ελα και τὸ χλωμὸ πρόσωπό του έξαντλημένο φρικιά.

Σταματᾶ κάποι.

Ξαναστηλώνει τὰ μάτια του ἐκεῖ, σὲ κεῖνο τὸ βάθος. Τίποτε, τίποτε....

Στὴ γριμὴ διαγράφουνται οἱ κλῖνες μὲ τοὺς ἀρρωστούς ποὺ τοῦ φαίνονται κι ὅλας νεκροί.

Τίποτε δέν κουνιέται· ἔνα ἀπαλὸ ρίγος· ξαναρχίζει νὰ περιφέρει τὰ μάτια του γύρω.

Τὰ ἵδια τὰ ποάματα ποὺ ξανᾶδε χῆλιες φορές ίσαμε τώρα. Τὰ ἀηδίασε, τὰ μισᾶ μᾶλη του τὴν ψυχή. Κι ὅμως εἶναι ἀκόμα ἀναγκασμένος νὰ τὰ ξαναδεῖ, ἀκίνητος ὅπως πάντα, χωρὶς πάθος μπρὸς στὴν κατάσταση του κείνη. Δὲν ξεχωρίζει καλὰ-καλὰ μερικά, θυμώνει μὲ τὸν ἑαυτό του καὶ γυρεύει νὰ τοῦ πεῖ τις χειρότερες βρισιές.— Ὁ κακομοίης ὁ ἑαυτός μου! καὶ σὲ τί φταιει;— Δὲν θέλει πιὰ νὰ δεῖ τίποτε κι ὅσους τὸν τριγυρίζουν τοὺς μισᾶ, γιατὶ δὲν μποροῦνε νὰ τοῦ κάνουν τίποτα. Μπορεῖ ὅμως καὶ νὰ τοὺς διώξει, μπορεῖ καὶ νὰ τοὺς μιλήσει· καὶ τώρα κάθεται καὶ τοὺς ὑπομένει ὅλους αὐτοὺς ἐδῶ; Νομίζει πὼς ἀναπνέει κι ἀρχίζει νὰ χαίρεται ποὺ ξαναζει· γρήγωρα λογαριάζει πὼς θὰ γίνει καλὰ κι ἀρχινᾶ μὲ πάθος νὰ ρουφᾶ ἀγέρα. Τὰ ρουθούνια ἀνοιγοκλείνουν καὶ τὰ μάτια στηλόνουνται πάλι κάπου, παρακλητικὰ τώρα καὶ βουρκώνουνε ἀπὸ δάκρυα. Τώρα ἀνιστάνει βαριά, τώρα γέρνει τὸ κεφάλι του πίσω ἀργά-ἀργά....

Σὲ λίγο, ξανασάίνει πάλι, θυμᾶται τὴν πιὸ γαλήνια στιγμὴ τῆς ζωῆς του καὶ σφαλνᾶ τὰ μάτια του. Μέσα στὸ νοῦ του ἀξαφνα, ἀρχίζουνε νὰ σθουροῦνε οἱ φόδες τῶν μηχανῶν. Οἱ ἀρχιμηχανικοὶ δὲν εἶναι καλὰ καὶ περπατοῦνε μὲ κόπο, οἱ μηχανὲς τρέχουν πολὺ γρήγωρα καὶ τὸ πετρέλαιο καίγεται ἄφθονο, χωρὶς καμιαὶ οἰκονομία. Βλέπει τοὺς ἀνθρώπους μαυρισμένους, λιγδωμένους καὶ κατασκοτωμένους.

Χρόνια, χρόνια τώρα, κάθουνται καὶ δουλεύουνε κεῖ κάτω στὶς μηχανές. Μαζύ τους ἔβγαινε τὸ βράδυ κάμποσες μέρες, ὠσποὺ ἥρθε δῶ-πέρα. Ἀρχίζει νάνοιγει τὸ στόμα του. Τὸ ἀνοίγει γιὰ νάνασαίνει πιότερο, γιατὶ λείπει πιὰ δὲν ἀγέραις καὶ φαίνουνται τὰ σάπια δόντια του, τὰ χέρια του ποὺ πάνω τους οἱ φλέβες βρίσκουνται σὰν λεπτὲς κορδελλίτσες· γυρεύει κάτι, διαρκῶς γυρεύει....

Μόλις μπορεῖ νάρθωσει κάτι καὶ δὲν λαιμός του καίγει, καίγει ἀπὸ ξερατίλα.

Τὰ μάτια στηλωμένα στὰ βάθη.—

Οἱ νύχτιες ὕρες περνοῦνε ἀργά.

— Βάζω μὲ τὸ νοῦ μου, πότε μποροῦν νὰ φθοῦν τὰ

ξημερώματα. Τὰ χέρια μου τά νοιωθω κρῦνα, σάν του νεκροῦ. Αυκουνμπῶ σιγά—σιγά πίσω τὸ κεφάλι μου.— Εἶναι ἀργά, εἶναι ἀργά.... “Ἐνα κάρο περνᾶ καὶ κάμνει ἔνα παρθένο μέσα στὴ σιωπὴ τῆς αὐγῆς, θόρυβο. “Ολη τὴ νύχτα ὑποθέτω πώς θὰ γύριζε στοὺς δρόμους καὶ θὰ φόρτωνε τὴ καβαλίνα.

Τὸ ἄλογο κατακουρασμένο, μὲ κεφάλι κατεβασμένο,
δκνὸ στὸ βάδισμα, ἀκολουθᾶ τὸ δρόμο του. Ὁ ἄνθρω-
πος ποὺ τὸ ὅδηγᾶ, νυσταγμένος χασμουριέται. Κάπου-
κάπου ἀνοίγει τὰ μάτια του καὶ βλέπει μπροστά. Νοιώθει
πώς τοῦτο εἶνε ἀγιαστὸ κι' ἀριανὸς βούλγαρος.

“Ολη τὴν γύκτα ἶσως το κᾶρο νὰ γυρονῦσε στοὺς δρόμους κι ὁ ἄνθρωπος τοῦτος νάδειαζε τοὺς βόθρους.

—Δὲ μπόρεσα νὰ κλείσω μάτι. Δὲν θὰ τὸ ξέρει λοιπὸν καιγένας, πῶς δίπλια μου πέθανε ἐκείνος ὁ κίτρινος ἄνθρωπος;

⁷ Ήταν ἀξούριστος, καὶ τὶς νῦχτες γύριζε στοὺς δρόμους μαζεύοντας κομμάτια χαρτιὰ καὶ ροῦχα καὶ ψάχνοντας στὶς γωνίες. Μῆνες τόρα σοῦ λέει πῶς γύρευε νὰ βρεῖ δούλια.

Μέσα σε μιὰ τρομερὴ ἀγωνία, ἀκκουμπᾶ πάνω στὸ μουσκεμένο μαξιλάρι του.

Πέθανε καὶ ποιὸς μπορεῖ νὰ τὸ ξέρει τώρα ποὺ ἀρχίζει νὰ ξημερώνει:—

Τὸ ἄλογο τραβᾶ τὸ δρόμο του μὲ τὸν ὕδιο τόγο.

Ο ἄνθρωπος ποὺ τὸ ὄδηγᾶ ἵσκολουθᾶ τὸ ἀγροίκο τραγοῦδι του και δὲν ἔχει πάρει καθόλου χαμπάρι πὼς πέθανε ἀκριθῶς πρὸ δλίγου κάποιος, ἄλλος ἄνθρωπος.

Αλεξάνδρεια 1925

ΗΛΙΑΣ ΧΑΤΖΗΛΙΑΣ